

HVORDAN LYKKES VI MED BRUK AV SERIØSITETSKRAV OG HVORDAN KAN SLIKE KRAV FØLGES OPP?

Anne Cathrine Jacobsen

Norgesmodellen – nasjonale seriøsitetskrav

- Forslag om nye krav på høring:
 - Betaling via bank
 - Lovlige tilknytningsformer
 - Obligatorisk tjenstepensjon
 - HMS-kort
 - Krav til språkferdigheter og informasjonsplikt for å ivareta hensyn til HMS og sikkerhetshensyn
- Innebærer økte kontrollplikter

Hva mener vi med seriøsitetskrav:

- Kontraktsvilkår som har som formål å forbedre arbeidsforholdene for arbeidstakerne, forhindre sosial dumping og arbeidslivskriminalitet, samt øke kvaliteten på ytelsen
 - Telemarksmodellen, Skiensmodellen, Oslomodellen, Omforente seriøsitetsbestemmelser
- Handlingsrom i anskaffelsesregelverket

Evaluering av hvordan offentlige innkjøp bidrar til å fremme seriøsitet:

- Sentrale funn viser blant annet:
 - Offentlige oppdragsgivere stiller i større grad seriøsitetskrav i sine anskaffelser, men kravene er ofte ikke tilpasset realiteten i virksomheten eller bransjen
 - Behov for å styrke kompetansen i offentlige virksomheter knyttet til å stille riktige og treffsikre krav i de enkelte anskaffelsene
 - Kravene følges ikke opp etter at kontrakt er inngått

Manglende etterlevelse og kontroll

R Riksrevisjonen

Fare for sosial dumping i statlige anskaffelser

Kritikknivå: **Sterkt** kritikkverdig

Virksomhetene påser ikke at de ansatte hos leverandørene av tjenester og bygge- og anleggsarbeider har lønns- og arbeidsvilkår i henhold til regelverket.

- Virksomhetene kontrollerer *i liten grad* lønns- og arbeidsvilkår
- Virksomhetene har *i liten grad* etablert rutiner som bidrar til å oppfylle kravene til lønns- og arbeidsvilkår
- Anskaffelsesundersøkelsen til DFØ viser også at kontraktsoppfølging ikke prioriteres i tilstrekkelig grad

Arbeidslivskriminalitet og sosial dumping

Veiledning

- Forskrift om lønns- og arbeidsvilkår
- Krav til lærlinger
- Begrensninger av antall ledd i leverandørkjeden

Maler og verktøy

- Seriøsitetsbestemmelser for bygg og anlegg og sjekklister for oppfølging
- Maler for kontraktsvilkår
- E-læringskurs

... og mye mer

Direktoratet
for forvaltning og
økonomistyring

Kontakt: AnneCathrine.Jacobsen@dfo.no

Foto: Peder Otto Dybvik

Seriøsitetskrav i Ålesund kommune

Innkjøpsstrategi 2020-2024

Mål 5:

Innkjøpa i kommunen skal ta vare på samfunnsansvar.

Mål for avtaleforvaltningen i Ålesund kommune:
Ålesund kommune skal av våre leverandører, og markedet
ellers bli oppfattet som en seriøs og årevåken kunde.

Erfaringer

- Ålesund kommune har prøvd ut versjoner av både «Skiens- modellen» og «Oslo- modellen» i alle typer anskaffelser, uavhengig av verdi og varighet
- Vår erfaring er at kravene ikke er forholdsmessige eller aktuelle i alle typer kontrakter i vårt leverandørmarked
- Ålesund har i dag løst dette ved å differensiere kravene i forhold til type kontrakter
- Det jobbes systematisk med oppfølging av kontrakter, med bruk av kontroll og sanksjoner ved behov

Dagens krav og struktur

- **Ulike krav til ulike kontraktstyper**
 - Alle kontraktar
 - FN og ILO-konvensjoner
 - Kontroll og sanksjoner
 - Over EØS-terskel – ESPD
 - Tillegg for bygg og anlegg
 - Internkontroll / SHA
 - HMS-kort
 - StartBANK eller tilsvarende
 - Faglærte håndverkere
 - Mannskapslister og oversiktslister
- Tillegg for bygg, anlegg og utvalgte tjenesteområder
 - Elektronisk betaling/forbud mot kontant betaling
 - Lærlinger
 - Revisjon
 - Fast ansatte
 - Innleid arbeidskraft/bemanningsforetak
 - Underleverandører
 - Lønns- og arbeidsvilkår
 - Yrkesskadeforsikring
 - Faktura
 - Innhenting av opplysninger
 - Skatte- og avgiftskrav
 - Konkurranselovgivning
 - Utenlandske arbeidere

Suksesskriterier

- Kvalitetssikrede og gjennomførbare krav
 - Mulighet til å tilpasse kravene til den enkelte anskaffelse og til aktuelt leverandørmarked
 - Klart definert hvilke områder kravene gjelder for, og tilpasset det enkelte fagområde, f.eks. bygg og anlegg, renhold eller vare- eller tjenestekontrakt
 - Kravene må være forholdsmessige for å ivareta lokalt næringsliv og mindre leverandører
 - Oppdragsgiver må ta konkrete vurderinger i hver enkelt anskaffelse, vurderingskriterier er mellom annet kontraktstype, leverandørmarked, kontraktsmal mv.
- Oppfølging av kravene
 - Krav som stilles må følges opp
 - Det må være sanksjonsmuligheter knyttet til kravene
 - Leverandørdialog og fleksibilitet– f.eks. ved krav til bruk av lærlinger
 - Eksempel på oppfølging kan være oppstartsmøter med forventningsavklaring, stikkprøvekontroller, revisjoner, systemstøtte mv.

Forventninger til Norgesmodellen

- Felles krav for hele Norge
 - større grad av forutsigbarhet for leverandørene
 - felles utfordringer og løsninger for oppdragsgivere
- Krav som passer eller kan tilpasses alle leverandørmarkeder – det som fungerer i større byområder er ikke nødvendigvis det som fungerer i mindre markeder
- Tydelige krav med en klar intensjon – færrest mulig tolkingsmuligheter
- Mulighet til å stille strengere krav der leverandørmarkedet eller andre forhold tilsier det
- Gode, fleksible sanksjonsmuligheter som kan tilpasses lokale forhold

TAKK FOR MEG!

Kariann Bigseth

Innkjøpssjef, Ålesund kommune

Anskaffelseskonferansen 2022

Norgesmodellen og bruk av seriøsitetskrav - erfaringer fra Oslo kommune

Gunnar Wedde, direktør innkjøpstjenester
Utviklings- og kompetanseetaten

Oslo kommune

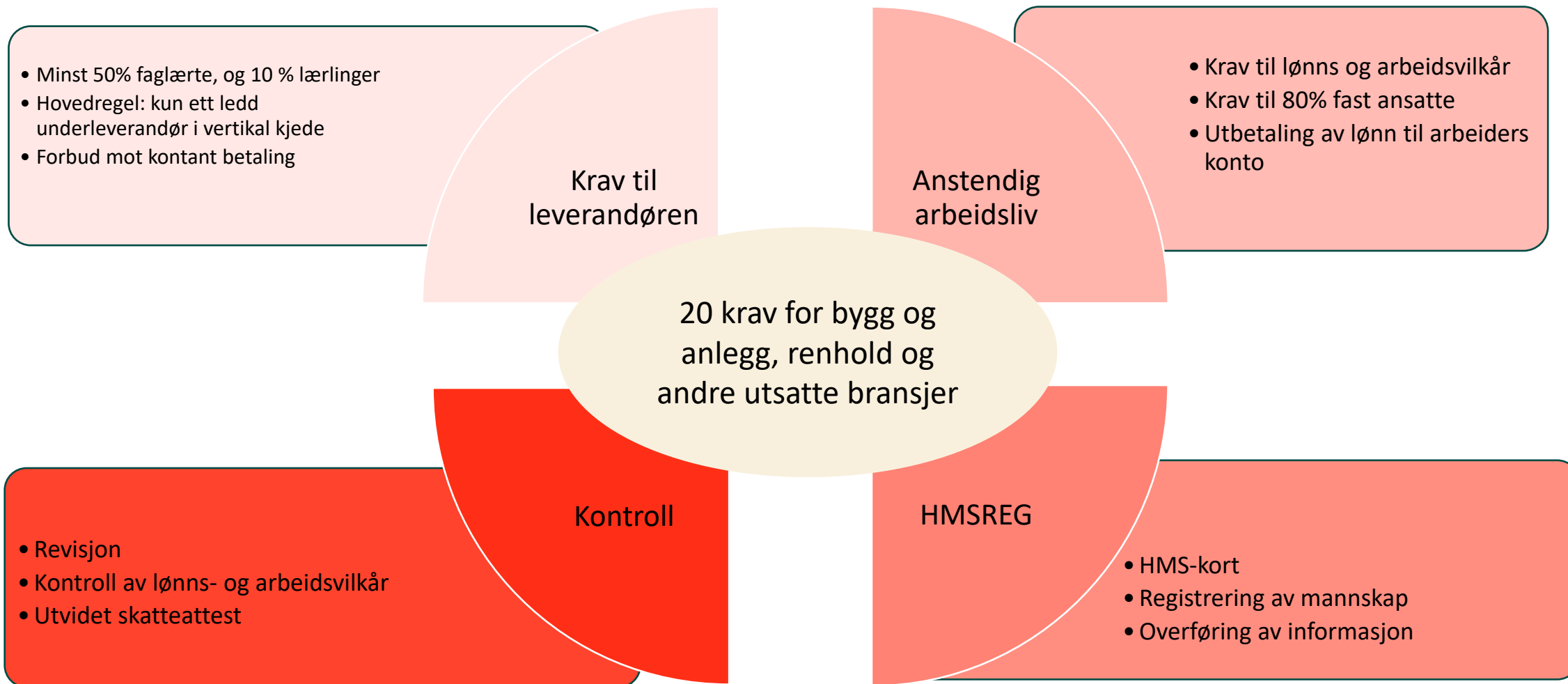
- ▶ 700 000 innbyggere
- ▶ 54 000 ansatte – 50 etater
- ▶ Nøkkeltall innen anskaffelser:
 - Investeringer 19,9 mrd i 2023
 - Driftsanskaffelser 18 milliarder
 - 410 kunngjorte anskaffelser pr år

UKE ved avdeling for innkjøpstjenester

- ▶ Oslo kommunes kompetansesenter for anskaffelser – 62 ansatte
 - Fra 2022 : Eget team som er operativt ansvarlig for kommunens satsing mot arbeidslivskriminalitet

Kravene i Oslomodellen

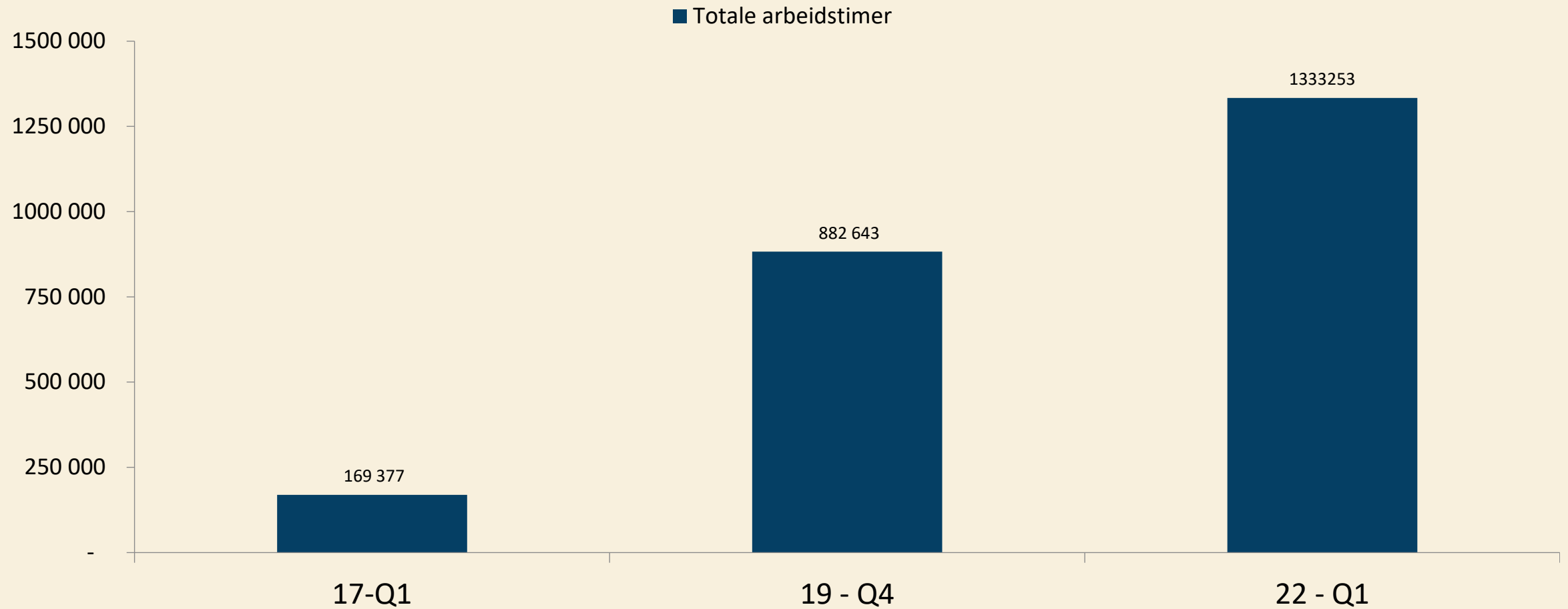

Oslo kommunes arbeid for motarbeidelse og forebygging av arbeidslivskriminalitet og sosial dumping

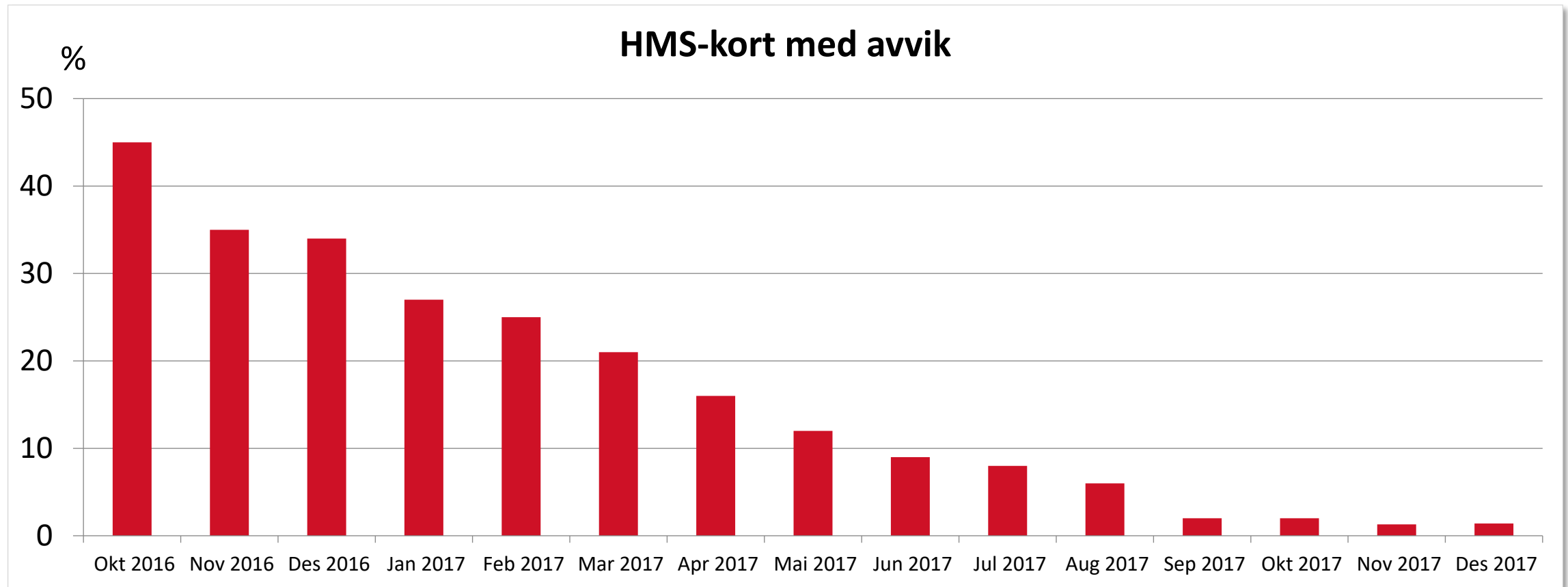
Utbredelsen av HMSREG i Oslo kommune

Totale arbeidstimer på alle oppdragslokasjoner

Når styringsinformasjonen er tilgjengelig for alle parter gir det resultater

Utvikling i andel fagarbeidere og lærlinger på Oslo kommunes byggeplasser

▶ 2017:

- Lærlinger 4%
- Fagarbeidere 20%

▶ 2022:

- Lærlinger 10%
- Fagarbeidere 51%

Veien videre?

- ▶ «Oslomodellen 2.0» under utvikling....
- ▶ Viktig med kontinuerlig utvikling
 - Kravstilling
 - Oppfølgingsmetodikk
 - Organisering av oppfølging

Råd til prosessen for Norgesmodellen

- Kontraktskrav
 - Ha fokus på det store bildet – Hvilket samfunn ønsker vi?
 - Fokus på lærlinger og fagarbeidere gir positive ringvirkninger
- Flere kontraktskrav er ikke løsningen alene
 - La Norgesmodellen også handle om god oppfølgingsmetodikk
 - Krav uten reell oppfølging virker mot sin hensikt
- Hvordan kan vi samarbeide om oppfølging og deling av informasjon?
 - La Norgesmodellen handle om samarbeide mellom offentlige aktører
 - A-krimsentrene ikke tilstrekkelig innrettet for samarbeid med offentlige oppdragsgivere
 - Vi jobber i dag i siloer – og det er ikke samfunnsøkonomisk bærekraftig
 - Offentlige aktører må dele informasjon internt og samarbeide om oppfølging